

A MAI IFJÚSÁG KOROSZTÁLYAI

FOLYÓIRATUNK megindulásakor általános helyesléssel találkozott az az ígéletünk, hogy úgy olvasóink, mint munkatársaink közt elsősorban a fiatalság támogatására fogunk számítani, mivel nélkülok csak fél munkát végezhetnénk, mert hiszen „ez az új, ifjú nemzedék van hivatva a mi hosszú terminusra váró feladataink megvalósítására”. (Magyar Szemle, I. kötet, 4. 1.)

ígéletünknek iparkodtunk eleget tenni, nemcsak azzal, hogy voltak havi füzetek, melyekbe 25 és 35 év közötti szerzőkön kívül alig írt idősebb, nemcsak azzal, hogy íróink közt a korhatárt 20, 22 évre is, mégpedig szívesen leszállítottuk, nem is csak azzal, hogy olvasótáborunk számára a legfiatalabbakat, a középiskolák abiturientiit is iparkodtuk megszerezni, hanem elméletileg is megpróbáltuk a mai ifjúság problémáját közeiről megsejmelni, mégpedig elsősorban olyan fényből, melynek világító teste az ifjúság táborában van.

Itt azonban sajátos tapasztalatra tettünk szert. Az ifjúság táborából annyira különböző színezetű fénysugarak érkeznek hozzánk, hogy gondolkodóba estünk, vajjon ugyanattól a fiatalságtól jönnek-e. És csakugyan, Weis István, Antal István, Jambrekovich László nyilatkozatainak¹ pontos vizsgálata után kétségtelen, hogy a „mai ifjúság” nem egységes, homogén társadalmi réteg, hanem magában is több, egymástól [célkitűzésben és eszközökből is különböző csoportra bomlik.

Amin éppenséggel nincs sok csodálkozni való. Hiszoi az „öregeknek” nevezett réteg sem egységes, annál kevésbé lehet az a fiatalság, mely még nem ment át közös tapasztalatok fegyvelmező évein. Ha a negyveneseket az öregséghez számítjuk — a fenti fiatalok láthatólag így tesznek —, akkor ezek a szegény negyvenesek ugyancsak kellemetlen helyzetbe kerülnek, mert a hatvanasok, hetvenesek és nyolcvanasok, kevés kivétellel, tolaodóknak fogják őket tartani és ki tudja, nem küldik-e őket vissza az iskola padjaiba, tisztességet, erkölcsöt, stílust, mi egyebet tanulni! A mai hatvanasok régóta hozzászótkak a negyveneseket megbízhatatlan firmákként kezelni, — az egészen fiatalok honnan is tudhatnák, hogy a negyvenes öregek előtérbe nyomulásakor a hatvanas, hetvenes öregek szívébe időnkint hazafias fájdalom nyillallik, mert mi lesz a hazával, ha sorsa ily könnyelmű gyermekek kezére bízzatik!

Negyven és hatvan tehát nemcsak a matematikában, a társadalmi rétegekben is különbözik egymástól, s hasonló eltérés áll fenn a 22 és 35 között is. Ez az, amit a mai ifjúság idősebb korosztálya, a 28—35—38 közötti, úgy látszik, nem vett még észre és én nem is sietnék őt az ifjúság homogeneitását illető illúziójából felébreszteni, ha erre szükségünk nem volna a kölcsönös megértés érdekében. A negyvenen aluli ifjúság idősebb rétege, a 26—28-on felüliek, egész lelki össze-

¹ L. Weis István: A mai ifjúság, Magyar Szemle II. kötet, 328. 1., és a jelen szám Figyelőjében; ifj. Jambrekovich László; Levél a mai ifjúságról, u. ott III. kötet, 62 1., Antal István fenti cikke, u. ott III. kötet, 132. 1.

tételükben különböznek a legfiatalabbaktól és midőn az idősebb réteg szenvedélyes, bár jól nevelt és láthatólag tompított kitöréseit hallom az uralomért, a hatalomért, mély kiveendő az öregek kezéből, nem tehetek róla, kissé összeszorul a szívem: mi lesz ezekből a szenvedélyes fiatalokból, akik annyira követelik a hatalmat, ha majd azt az utánuk jövők, a mai 18—20 érnék, minden követelőzés nélkül kivesszik az Ő kezükből!

A mai ifjúság ez idősebb korosztálya, eddigi sorsáért, minden részvétet, szeretetet és támogatást megérdemel. Sorsát lehetetlen egyúttal némi melankólia nélkül is nézni. Míg a legfiatalabbak a háborút öntudatlan gyermekkorban éltek át, s belőle mélyebb benyomást nem szereztek, addig az idősebb fiataloknak életére a háború egy-két utolsó éve, melyben véráldozattal vettek részt és a forradalmi korszakok gyakoroltak eltörölhetetlen benyomást. Öntudatuk a mögöttes országrésztől már-már cserbe hagyott lövészárokból, meg a csonka ország első véres, piszkos, zűrzavaros korszakaiban kezdett ébredni, szép, boldog, ártatlan ifjúsága, otiumos esztendeje alig volt közülök valakinek, nyugodt testi fejlődés, folyamatos, tervszerű művelődés nem jutott ki ennek a generációnak. Innen az idősebb korosztálynak könnyen szembeötlő szakadozott műveltsége, melyben itt-ott elismerésre méltó érdeklődést és ismereteket, de viszont teljesen elhanyagolt területeket is találunk, mert hiszen ez a műveltség a háborútól, az élet bajaitól, nyomortól és szenvedésektől ellopott félórák autodidaktikus eredménye. Ezek az ifjak azok, akik legszebb ifjú éveiket a hazának adván, a haza azzal fizetett nekik, hogy a főiskolákon gyorsított tempóban hajtotta át őket, még azzal a tudással sem látva el, mely a normális menetű, átlagos főiskolai képzésben nyerhető. Nem csoda így fejlődés mellett, hogy a műveltségnek, általában a szellemnek és a lelkieknek nem fejlődött ki bennük valami nagy ismerete és tisztelete. Ez ifjúsági rétegből halljuk gyakran, hogy a testgyakorlás a legfontosabb, sőt egyetlen nemzed diszciplína, s ehhez képest e réteg az Erő kultuszától várja egy kis, gyöngé nép szabadulását, s ha a nyers erőnek tiszteletéből nála mégis felébred és látja számbeli gyöngeségünket, legfőkébb fantasztikus külpolitikai alliance-ok után néz az európai vagy ázsiai horizonton. Ilyen levegőben inkább erélyes, intranzigens szólások, mint nagy, önálló gondolatok teremnek. Világnézeti és pártállás szerint ez a réteg nem a saját útjait járja, hanem a negyven és Ötven évesekét, irodalom, nemzeti szellem dolgában még mindig Ady, Móricz Zsigmond, Szabó Dezső árnyalatain vitatkoznak, azokat kritizálják, variálják, forgatják előre-hátra, a nélkül, hogy valami szintézisre a maguk erejéből, a negyven évesek segítségével nélkül, szert tudnának tenni. Szellem és lélek dolgában ez a megzavart fejlődésű réteg a szerencsésebb fejlődésű elődök terméséből él, hogy csak egy példát hozzak fel: a nemzeti zene útjain Kodályt és Bartókot kell követnie, akarja vagy nem akarja. És hasztalan keresik, kutatják e réteg közt az idősebbek a nagy tehetséget, akit felkaroljanak, megbecsüljenek, ünnepeljenek: a nagy tehetség késik vagy talán egészen hiányzik ebből a nyolc-tíz évűek a terméséből.

A lelki diszpozíció bajain az anyagi helyzet előnyéi segíthetnének,

és szerezhetnék meg ennek a korosztálynak az egyensúlyt. Nem mondunk újat, ha rámutatunk épp ezen réteg kétségbeejtő anyagi helyzetére. Egy része lehullott az intelligencia színvonaláról a kézműves és ipari munkás osztályba, más része nagy nehezen megtalálta az utat a hivatalokba, ahol alantas szolgáltatokat teljesít, felemelkedés reménye nélkül. Állami hivatal, gazdasági magánvállalat évek óta mindegyre csak csökkenteti személyzetét és részvétellel vagy részvétlenül utasítja el a mai ifjakat, akik azonban napról-napra idősebbek lesznek, már harminc felé járnak, házasodni, családot alapítani is szeretnének, s általában úgy találják, hogy elérkezett az ideje az ő emberi méltóságuk érvényesítésének is. Vágyaik reménytelenül kilátástalanok, ezért tartoznak nekik gyakran az elégedetlenek, a mai viszonyokat, a „szanalási konzolidációt“ destruálni hajlandók táborába. Mindez rendkívül zavaros helyzetet hoz létre: többségük konzervatívnak, antiliberalisnak vallja magát, de a konzervatív elvek tökéletes félreismerésével nem egyszer a forradalommal kacérkodik, szélső nacionalistának is tartja magát, de a nemzeti múlttól alig van öntudata, sőt arról egészen primitív fogalmakkal bír, hasonlóan a múlt függetlenségi és 48-as pártemberek korlátozott nemzeti felfogásához; végül bár kereszténynek is tartja magát, a mai vallásos megújulásban bensőleg kétségtelenül elmarad az utána jövők, a legfiatalabbak mögött. Elismerem, más generációk sem tudták az utat, melyet jámiok kellett, de legalább keresték azt és szeretettel, lélekkel keresték, mint a romantika az ő kék virágát, — ez a réteg ma alig keres, inkább csak tagad, hibáztat és ellenzékelt akar. Nemcsak keserű sorsáért, sok szenvedéséért érdemelné meg, hogy egy előrelátó szociális politika kivezesse őt e zsákutcából, hanem ezt a jövő érdekében, a nemzeti élet folytonossága és nyugodt fejlődése miatt is meg kellene tenni, amelyet egy, bizonyos energiákkal rendelkező elégedetlen réteg könnyen veszedelembé hozhatna.

Mindez megérteti talán velünk azon kategorikus követeléseket, melyek e rétegnek politikai érvényesülésére irányulnak. A fönt megismert lelki diszpozíciók szerint nagyon is érthető, ha a felemelkedést mechanisztikusan képzelik el, s azt hiszik, vezető politikai állások megszerzésével és azokba megbízható embereik elhelyezésével úgy a saját helyzetüket, mint a nemzeti életet egyszerre megjavíthatják. Hogy ez illúzió, az kétségtelen, de az is bizonyos, hogy minden ifjúság kigyógyul egyszer illúzióiból, Örök illuzionisták csak a politikai vezércikkírók, de azok is csak írás közben. A jelen esetben valószínű, hogy a réteg széles tömegeire nagyon is gyorsan bekövetkeznék a kigyógyulás, ha vezető embereik politikailag vezető állásba kerülnének és ad oculos demonstrálnák, ők maguk, az alkotás nehézségeit. Egyben azonban minden előzetes kísérletezés nélkül is megállapítható tévedésük: s ez az olasz párhuzam, az ottani fiatalság kormánya és az itteni, magyar öregeké, azaz a negyven-ötvenéveseké között. A hazai és olasz fejlődés eltérő voltát már Antal István is világosan kimutatta fent idézett cikkében, fejtegetése még csak azzal a szemponttal egészíthető ki, hogy a fasiszta kormány fiatalokból áll, de nem az öregek önkéntes lemondása következtében, hanem azért, mert a fiatalok szereztek meg a hatalmat és alakították meg a fasiszta kormányt. Úgy látszik,

az ifjúságaik ugyanazon háborús korosztálya Itáliában erősebb, gyorsabban gondolkodó, gyorsabban és erélyesebben cselekvő, s általában politikai koncepcióra és alkotásra alkalmasabb volt, mint a megfelelő magyar korosztály, melyről éppen most mutattuk ki, minő mostoha viszonyok közt fejlődött. Aki érzi magában a politikai alkotóerőt, az nem áll félre, hanem átveszi a hatalmat; aki pedig nem veszi azt át, az politikai gyengeségének adja jelét, s ezen utólagos panaszok nem sokat változtatnak.

Az idősebb korosztály hatalmi helyzetén döntőleg segíthetne, ha sikerülne magához láncolni az utána következőket, a mai ifjúság újabb korosztályát, mely évről-évre megszakítatlanul tódul ki az iskolák kapuin keresztül. Erre azonban aligha számíthat az idősebb réteg. Hiszen a legifjabbakat nemcsak a háború élménye választja d tőle. A legifjabbak egészen más nevelésén mennek át, — itt nem a középiskolai tanítást értjük, hanem mindazon nevelő tényezőt, mely a középiskolai és egyetemi ifjú vallási s erkölcsi, akaratbeli fejlődését veszi munkába, sokkal intenzívebben, mint bármikor korábban. A legifjabbak nemcsak nem mentek át a háború és forradalmak erkölcsi kísértésein, hanem akaratban és valláserkölcseben pozitíve is fegyelmezettek, acélozottak, mire nézve elég a cserkészlet és a vallási erők, a Mária-kongregációk, s a protestánsoknál is meglévő erkölcsnemesítő törekvések hatására utalnunk. Vegyük ehhez a tanulmányi évék folyamatos, megszakítás nélküli voltát, a hazai és külföldi ösztöndíjakat, melyek a legifjabbaknak nagyobb műveltséget, szélesebb látókört fognak adni, mint elődeiknek: és így a magyar ifjúság jövő értékét illetőleg sokkal kedvezőbb véleményre kell jutnunk, mintha csak az idősebb réteg, e mostoha gyermekek panaszait hallgatjuk. A legifjabbak erős, egészséges, mozgékony fiatalság lesz, a lélek mélységeiben s a szellem magaslatain egyaránt járatos, nemzeti célok szolgálatában európai eszközöket is tud használni és helyreállítja a elszakadt területi magyar ifjúsággal a lelki harmóniát, melyet az idősebb réteg valahogyan elhanyagolt. Ez különben az idősebbeknek egyetlen hibájuk, melyért tényleg felelősségre Volnának vonhatók, minden egyéb panaszukat és bajukat a kor, a viszonyok, s az idősebbek belátás- és dőrdátáshiánya okozta. Ismételjük e vizsgálat egyik eredményeként, addig is, amíg e kérdés további vizsgálata folyamán megnyugtatóbb eredményekre nem jutunk: a magyar ifjúság ez idősebb korosztálya anyagi és lelki szükségét szenved, rajta már ösztöndíjak és egyéb, fiataloknak való eszközök nem segíthetnek, az állam mellett itt már a társadalomnak is érdemes volna megmozdulnia.

SZEKFÜ GYULA.